

OD TU IN TAM

● Razpis za priznanja v KS Meste-Selo

Svet krajevne skupnosti Meste-Selo je 16. decembra sklenil razglasiti **Razpis za priznanje KS Meste-Selo**. Predloge za priznanja bo svet zbiral do 31. marca. Za leto 1991 je svet sklenil podeliti izjemoma 7 in ne (tako kot druga leta) 5 nagrad. Za krajevno priznanje se lahko predlaga posameznike, skupine, društva in druge, ki so pripomogli k izboljšanju življenja v KS in širše.

Za vse podrobnejše informacije povprašajte v tajništvu krajevne skupnosti, Zaloška 61 (KD Španski borci, klet), telefon 441-436.

● Dolsko spet v zgodovino

Prednovoletna seja Demosa v Dolskem pri Krač je bila za Dolsko velik dogodek.

ki so ga zabeležili prav vsi mediji, čeravno prenekateri zamenjajo Dolsko z Dolom. No, po nekaj dneh pisanja in poročanja se ta napaka ni več ponovila. Vendar samo zaradi prednovoletne seje Demosa Dolsko še ne bi šlo v zgodovino mlade države Slovenije. Zapisalo se je zato, ker so na tej seji neverjetno hitro z neverjetno lahkoto sprejeli »neverjetna« sklepa, da je konec Demosa in da bodo v aprilu volitve.

Slovenska in širša javnost je ob teh skantnih sklepih osumila. Domačini in vsi, ki vemo, kako v Kračevi preurejeni kovačiji močnega žgejo in tudi sicer kako znajo postreči, pa se tem »zgodovinskim« sklepom nismo čudili. Gospodje so pač za hece, to že nekaj časa vemo.

● 190 let od smrti Jurija Vege (1754-1802)

V mesecu septembru bo minilo 190 let od smrti velikega mojstra logaritmov, **Jurija Vege**, ki se je rodil 23. marca 1754 v Zagorici nad Dolskim. Turistično društvo Dolsko že močno razmišlja kako Zagorico in Dolsko urediti, da bo prisotnost **Jurija Vege** občutil sleherni obiskovalec teh krajev, kadar koli in ne samo ob obletnicah. Ne gre pa letos samo za to. Kaže, da bo potrebno preseliti spominsko sobo v njegovi rojstni hiši. Spominska soba je bila s sofinanciranjem občine in društva matematikov, fizikov in astronomov RS leta 1983 preurejena in urejena tudi skrb razstavljenega gradivo. Z lastnikom hiše je bilo tedaj, za sobo in skrbništvo, sklenjena pogodba, sredstva za to pa zagotavlja

Mestni sekretariat za izobraževanje.

Pri lastniku hiše se je povečalo število družinskih članov, zato le-ta predlaga, da se za spominsko sobo zgradi prizidek. Turistično društvo pa razmišlja, če ne bi kazalo ta problem rešiti tako, da bi spominsko sobo preselili v Dom civilne zaščite, ki leži slab kilometer nižje v vasi Klopece in v isti krajevni skupnosti.

● 130 let osnovne šole Polje

Pred 130 leti je bila v Polju postavljena osnovna šola, velika in lepa. To je tista stavba, pred katero so lani, tik pred zimo, ponesrečeno zgradili zelenico. Daleč naokoli ni bilo druge šole, ne tedaj in še nekaj desetletij ne. Zato so ob njej kasneje prizidali novo, ki še danes služi svojemu namenu. Prva pa je od tedaj preurejena v stanovanja. Pravo velikanko so v Polju zgradili leta 1959, ki so jo pred 13. leti poimenovali v OŠ Edvarda Kardelja in ji prejšnji teden na seji občinske skupščine (19. II. 1992) skoraj spet vrnilo prvotno ime: OŠ Polje.

V praznovanje visokega jubileja naj bi bili vključeni vsi nekdanji in sedanji učenci. Nekdanji učenci – poslovneži in uspešni obrtniki naj bi prispevali sredstva. Umetniki, glasbeniki in podobni ustvarjalci in poudarjalci bodo sodelovali v kulturnem programu osrednje proslave, ki bo 23. aprila. Nekaj podobnega je za šolski kolektiv, starše in učence ob letošnjem novem letu, pripravila ravnotejica šole **Ljuba Novak**.

Sedanji učenci pa so se lotili velikega raziskovalnega projekta, spoznavanje svojega kraja. Razdelili so se v 30 skupin in obdelali bodo vse zgodovinske posebnosti krajev iz območja OŠ Polje in njenih podružničnih šol. Seveda bo projekt pedagoške delavce še dodatno obremenil, vendar izživ so sprejeli in rezultati bodo imenitni. Prav je, da jim pomagamo tudi nekdanji učenci.

Največji problem pa so sredstva. Radi bi izdali tudi monografijo šole, najlepše darilo osnovni šoli ob jubileju pa bi bilo asfaltirano dvorišče. Na vzhodni strani, ki je zdaj posuto s peskom in ga učenci s čevlji raznašajo po vsej šoli, kar je velika nadloga.

P. S.
Ko so šolo preimenovali v OŠ E. Kardelja, so jim med drugim asfaltirali zahodno dvorišče. Spodobno bi bilo, ko bi ob morebitnem sedanjem preimenovanju šole v OŠ Polje, asfaltirali vzhodno dvorišče. Le zakaj bi bili slabši!

SLAVKO GERLICA

PRED DRUGO FAZO PRENOVE FUŽINSKEGA GRADU

Fotografije fužinskega gradu se zadnje čase pogosto pojavljajo v slovenskih glasilih. Njegovo preurejanje sodi ta čas v eno redkih ali celo edinih podobnih investicij v Sloveniji. Svetovni kongres oblikovalcev se neizprosno bliža in do tedaj mora biti grad s Plečnikovo razstavo do podrobnosti pripravljen. Zdaj kaže prenovljeno podobo le še s severne in vzhodne strani, južna in zahodna stran ob Ljubljanci pa je še nedotaknjena in zdaj ob prenovljeni izgleda še bolj okrušena in stara. Občinski izvršni svet je I. fazo prenove ocenil za zelo uspešno in pričakuje, da bo prav tako uspešno potekala tudi druga faza prenove, za katero bo treba zbrati 79.600.000,00 tolarjev. Izvršni svet je pozval Papirnico Večič, da se tudi ona vključi v obnovo svoje elektrarne, ki je del gradu ob vodi in ga s projektom nemudoma seznaniti. Do dneva zapisa se Papirnica še ni odzvala. Pa ne samo grad, treba bo urediti še širšo okolico, tudi Fužine na desnem bregu Ljubljance, od koder je na grad najlepši pogled. Slovenija, Ljubljana in Fužine s Plečnikovo razstavo, bodo v času svetovnega kongresa oblikovalcev deležni svetovne medijske pozornosti. Izkoristimo jo!

SLAVKO GERLICA

Galerije so polne slik. Ko hodimo med njimi, gledamo podobe, ki odsevajo z njih in po navadi okviri ne posvečamo prevelike pozornosti. Najpogosteje se njegove pomembnosti zavemo šele tedaj, ko okvirja sploh ni ali pa je popolnoma narobe izbran. Z okvirji je potemtakem približno tako kot z naravo. Vse, kar je naravno, se ujema s svojo okolico in iz nje ne izstopa. Poskrbite torej, da bodo okviri vaših slik prav tako neopazni, kot je neopazen kamen pod drevesom.

V **INFORMI** izdelujejo okvire vseh dimenzij iz kakovostnih italijanskih materialov. Izberete ga lahko vi, ali pa vam ga pomagajo izbrati oni. V izbrani okvir vam nato hitro, precizno in po konkurenčnih cenah okvirijo sliko, plakat, fotografijo, diplomu ali karkoli drugega, le da je ploščato. Če podobe še nimate, pa bi jo radi imeli, se prav tako lahko oglasite v prostorih **Informa**. Izbirali boste lahko med slikami, plakati in posterji različnih cenovnih razredov. Po želji vam lahko tudi dekorirajo stenske površine in svetujejo pri ureditvi bivalnih ali delovnih prostorov. Pri večjih naročilih nudijo tudi popust po dogovoru. Njihov naslov: **INFORMA, Marko Izgoršek, Studenec 33, Ljubljana-Polje, telefon: 484-370.**

I. S.

DAMJAN FRAS V ALBERTVILLU

Pet dni pred odhodom na olimpijske igre smo se pogovarjali s trenutno najbolj oboje mladim smučarskim skakalcem Damjanom Frasom.

Pogumnega mladeniča smo v NSK že predstavili, odhod na olimpiado pa je razlog več, da nanj znova opozorimo. Damjan je eden izmed petih skakalcev, ki so odpotovali v Albertvillu.

Preden se z Damjanom podamo v prihodnost na olimpijske igre, omenimo še njegove zadnje največje uspehe. Na tekmi za svetovni pokal v Saporu si je priskočil 18. mesto, sam pa pravi, da je bilo najtežje prislužiti tretje mesto na svetovnem mladinskem prvenstvu v Reit in Winklu.

Za Damjana pravijo, da je zadržan. Vendar pa na vprašanje, ali je to pri skakalnem športu pozitivna ali negativna lastnost, odgovarja: Ko si na zaletišču, pozabiš na zadržanost. Če hočeš res dobro skočiti, moraš tvegati.

V tveganju pa ni zadržanosti. In če imaš še malo sreče, potem dosežeš tisto, kar hočeš.

In napovedi za olimpiado? O mestih ne želim govoriti. Rad bi le, da bi čimbolje zastopal slovenske barve. Mislim, da imamo ekipno kar dobre možnosti, pa tudi Gostiša in Petek lahko skočita zelo dobro.

Največja težava prav gotovo pritiska na reprezentanco skakalcev. Največ pričakujemo od njih. Je to velika obremenitev, se že pojavlja strah, trema? Trema trenutno še ne čutim, ne vem pa, kako bo v Fanciji, oziroma tik pred tekmo.

Damjan za tekme v Planici konec marca že napoveduje V-slog. V reprezentanci smučarskih skakalcev je Damjan najmlajši član. Ob vrnitvi iz Albertvillu bo praznoval devetnajsti rajstni dan. Naj mu torej zaželimo še veliko uspehov, poguma in sreče.

TB

ŠAHOVSKO DRUŠTVO KODELJEVO

Petnajst let rednega delovanja kakega društva že dokazuje resno, zavzeto in dosledno delo. Člani Šahovskega društva Kodeljevo toliko časa tudi nastopajo v slovenskih ligah. Prav zato morajo prejeti tudi svoje turnirje. Društvo to redno počenja in je glede tega med rednejšimi takimi društvi.

Letos so pripravili 12. turnir z naslovom **ODPRTO PRVENSTVO KS KODELJEVO**. Zasedba je bila močna, saj je bilo med dvajsetimi nastopajočimi devet mojskih kandidatov ter več prvo- in drugokategorikov. To pot pa se je tekmovalni odbor prvič sprijaznil z modo in priznal za vsako partijo le uro časa na udeležence. No, to mu je spet omogočilo ne samo živahnejši tempo iger, marveč je tudi skrajšal turnir na štiri dni, in sicer na šolske polletne počitniške dni. Na zmago-

valno stopničko se je uspelo dvigniti 14-letnemu mojskemu kandidatu Primožu Šolnu, ki je dosegel 7,5 točke od 9 možnih. Med domačimi je dosegel odlično 2. mesto Aleš Hladnik.

Pa še nekaj o organizaciji, finančnih in tekmovalnem sistemu. Slovenska šahovska zveza od letos nastopa samostojno, ločeno od sporta in seveda od Zveze šahovske zveze. Spremenjen je tudi tekmovalni sistem: v Sloveniji so odslej tri šahovske lige in društvo Kodeljevo se je iz prejšnje najnižje (v kateri je vedno doseglo 2. ali 3. mesto) povzpelo v drugo ligo. To je doslej največji društveni uspeh, pomeni pa tudi rednejše, čeprav skromne finance. A namesto prejšnjih šestih ima zdaj obveznih deset desk, šest članskih ter po dve ženski in mladinski, to pa pomeni izziv za intenzivnejše kadrovanje, predvsem mlajših članov.

Če torej tole bere kak šahist, ki bi se rad redno izpopolnjeval in razvijal, ga Šahovsko društvo Kodeljevo poziva, naj se mu pridruži. Člani igrajo vsak petek od 18. ure naprej v prostorih KS Kodeljevo, Ob Ljubljanci 36 a.

AM

Športno društvo Zadvor

V soboto, 8. februarja se je v prostorih KS Zadvor odvijal občni zbor ŠD Zadvor. Pregledali so delo prejšnjega leta in si zadali cilje za v prihodnje...

Vendar pa ni slo brez opozarjanja na težave. Člane skrbi predvsem podmladek, saj mlade ljudi ni lahko pritegniti k delu v društvu. Čeprav so gradili udeležbo na minulih sestankih izvršilnega odbora in vzroke zanjo iskali v slabem obveščanju znotraj društva, pa so na občnem zboru s precej piclo udeležbo spet izvolili isti odbor. Ob tem so povedali, da je vsak, ki bi želel vnesti v društvo nov duh in je pripravljen delati, dobrodošel.

Čeprav množičnost peša, pa so v društvu v preteklem letu vendarle precej naredili. Obnovljene so bile table, smerokazi in igrala na TRIM stezi v Zadvoru, fasada na garderobi ob dvorani zadružnega doma, organizirana so bila tekmovanja »Po poteh Molniške čete« - tek trojk, »Čez drn in strm Urh 91« - gorsko kolesarjenje in tekmovanje v smučarskih tehnikah konec letošnjega januarja. Takrat so postavili tudi novo brv čez potok, kjer potekajo smučine.

Vadbe so redno potekale. Balinarji so se udeležili petih turnirjev v II. ljub-

ljanski ligi. Z društvenimi aparaturami pa so časomerilci ŠD pomagali tudi pri organizaciji kinološke prireditve Agility.

V prihodnosti jih čaka organizacija tekmovalna »Molniški tek trojk«, gorsko kolesarjenje za »Vrček piva« v aprilu, v poletnih mesecih rafting na Soči in tekmovanje v gorskem kolesarjenju »Čez drn in strm«. Ob malce večji radodarnosti zime s snegom pa morda tudi še zimske aktivnosti.

V društvu so se s priznanji spomnili športnikov, članov društva, ki tako ali drugače dosegajo visoke dosežke. In če začnemo pri veteranih; Ivan Bartol - tudi izven meja Slovenije znan tekač na dolge proge, Mateja Pollak - povsod najhitrejša z gorskim kolesom, Gorazd Penko, ki mu je kolo najljubši športni rekvizit, Damjan Fras - olimpijski skakalec, Simon in Matej Hočvar, oba uživata z vesli v rokah. David Pavlič je mladi in uspešni smučar-tekač, Grega Goltes pa je aktiven na področju kinologije.

Lep športni pozdrav z obljubo, da bomo vsaj del teh zanimivih in uspešnih ljudi predstavili v naslednjih številkah NS.

TB

GREMO V ZADVOR, ZAVOGLJE, SOSTRO...

Če smo si v lanskoletni četrti in peti številki Naše skupnosti privoščili izlet in popotovanje na Molnik in Pugled ter si med potjo ogledali kraje in naselja ter spoznali malo krajevne zgodovine, pa smo se tokrat odločili obiskati Zavogljje in njeno znamenito cerkev, ki sodi med najstarejše kulturne spomenike naše občine. Cerkev, ki jo obnavljajo že več let, je bila lani proglašena za kulturni spomenik prvega reda.

Iz Most pridemo do Zavogljja po dveh poteh, po Zaloški cesti od odcepa za Večiče in skozi Zadvor do Zavogljja ali pa po Litijski cesti skozi Dobrunje in Zadvor. Dobrunje smo omenili že v prejšnji številki, tokrat pa bomo pogledali največjo vas desnega brega Ljubljance Zadvor, po kateri ima Krajevna skupnost ime, pa tudi sedež KS je tu.

Vas Zadvor se omenja že v 11. in 12. stoletju v zvezi s koseškimi dvorcem, ki se je kasneje razdrobil na rodbinske člane, z njimi pa se je pomikala in tudi spreminjala moč lastnika dvorca. Prvotni dvorec je bil lesen in obdan z lesenimi palisadami. Stal je na robu vzhodnega dela vasi, tam kjer se zavije v Zavogljje, na posestvu, ki se danes imenuje »Pri Kramnarju«. Ime izvira iz svobodnjaka - koseza, ki je imel pravico, da stoji pri kamnu, ko so ustoličevali slovenske kneze. Kosezi so dobili Dintzli leta 1444 od cesarja Friderika III., dvorec »An der Awen« in obveznost, da

vsakokrat, ko pride deželni knez na Kranjsko prispevajo vola za prehrano njegovega spremstva.

Posest je prehajala iz roke in roke in tudi sedež dvorca se je selil. Iz teh kosezov je izšel tudi Dobrin, ki smo ga omenili že v prejšnji številki NS, in po katerem so Dobrunje dobile tudi ime. Zadnji lastnik dvorca, ki pa se je lokacijsko od prvotnega že doobra oddaljil pa je bil Nepomuk pl. Gandini (od 1796 dalje), leta 1846 pa je bilo posestvo alodizirano in nato dodeljeno Fidelisu Trpincu, kranjskemu industrialecu in trgovcu. Dvorca že dolgo ni več, spomin nanj pa je ostal, saj so domačini travnike imenovali za graščinske travnike. Sicer pa je posest ondodnih kmetov-tlačanov lastninsko prehajala od ene na drugo plemiško družino vse od grofov Thurnov do Codellijev in od samostana Stične pa do ljubljanskih plemiških družin in cerkve.

Leta 1966 je univerzitetni profesor Sergio Vilfan o kosezih Zadvora, Podmolnika in okoliških vasi izdal knjžico, v kateri razmišlja o kosezih teh krajev, ki so bili zelo številčni, in daje vpogled v razvoj nekaterih rodbin Zadvora, ki se vlečejo od davnih časov pa vse do danes (Gasperšič, Gregorič, Moškrič, Keber itd.).

V Zadvoru so, kljub izrazitemu kmečkemu stanu, v 17. in 18. stoletju ob potoku, ki teče skozi vas, stale strojarne koč (ohranjen je priimek Strojinc) ljubljanskega čeha kožarjev. V 19. stoletju, pa tudi še po drugi svetovni vojni, so v za-

selku, ki se imenuje Žabja vas, izdelovali opeko. Iz jam, kjer se je nabrala voda, pa so v zimskem času lomili led za ledarne v Ljubljani. Od leta 1715 so ob Dobrunjščici vse do leta 1871 izdelovali smodnik. Nato se je smodnišnica preselila v Kamnik, kjer je še danes. Smodnik so izdelovali mojstri iz Koroške, po preselitvi obratov v Kamnik, pa so mojstri ostali tu. Tako se je ohranil priimek Sagmeister in domače ime pri Korošču.

Iz Zadvora sta pesnik in dramatik Jože Moškrič (1902-1943) in njegov sin satirik in humorist: Marjan Moškrič (rojen leta 1927).

Ob cesti skoz Zadvor je vse do leta 1959 stalo troje lepah kapelic, ki so dajale značilno razpoznavnost slovenski pokrajini, toda netolerantnost nekaterih povojnih skrajnežev in oblastnikov je te kapelice leta 1959 odpihnili.

Na kmetiji, ki je ni več, po domače se ji je reklo pri Idežmanu, je stal eden od dveh ohranjenih spomenikov, ki je bil posvečen Sv. Janezu Krstniku. Nekoč je bil na kraju pod Urhomo, kjer je stal dvorec Turnau. Sedaj se ta spomenik, ki ima gotovo veliko zgodovinsko vrednost za Zadvor, nahaja v depozu ljubljanskega muzeja, nikomur na ogled.

Zadvor se je prvotno vse do okoli 1800 imenoval Duor, pozneje Dvor (po dvorcu, ki je stal v vasi), nato pa so Dvoru začeli

pridajati »za« in tako je nastal Zadvor. Tu je bila leta 1913 zgrajena nova šola, ki pa se imenuje še po stari šoli Sostro, čeprav stoji sredi Zadvora. Staro ime se je ohranilo od prvotnega sedeža šole, ustanovljene leta 1869. Podobno je tudi s pokopališčem, ki stoji prav tako v Zadvoru, ime pa nosi po Sostrem. Zanimivo za to vas je tudi to, da je Zadvor po upravni razdelitvi Kranjske leta 1817 spadal pod fužinsko

gospostvo (okraj), kasneje pa pod občino Dobrunje, katero so tvorile vasi Dobrunje, Zadvor in Zavogljje. Nekatero druge vasi v neposredni bližini, kot je Sostro, Češnjice, Zagradišče, Sadinja vas in Podlipoglav, so tvorile občino Prežganje, ki je bila ena od največjih občin, saj je obsegala skoraj vse vasi od Litiže do Sostrega.

(se nadaljuje)
Edvard Svetek

Zadvor z Ljubljano iz zraka. (Fotografija: E. Svetek)